

А П Ъ С Н Ы

Ареспубликатә ҳәынтқарратә усхәартә «Аҗснымедиа»

2025 ш. август 21 № 63-64 (21 669)

Санкт-Петербург аделегация – Аҗсны

Афырхацәа ргәалашәара

■ Ахәынтқарра Ахада Бадра Гәынба Азакәантқаратә еизара ахантәащы Александр Бельски зхадарафы дыкоу Санкт-Петербург аделегация идикылеит.

Аиҗылары ихы алаирхәит ахәынтқарра Ахада Ихатыпуаф Беслан Бигәа.

Ахәынтқарра Ахада асасцәа итабуп хәа реиҳәеит урт Аҗсны ратәара итаҳаз Аҗсадгыл ахчащәа рбакафы ашәтшытәрақәа рышәтцарала иахәалагаз азы.

«Иахәтәи амш хара хзы афырхацәа ргәалашәара иазкуп. Хара иахәа Аҗсадгыл ахчара зхы ақәызтәз Афырхацәа хгәалахаршәоит. Итабуп хәа шәасхәоит Шәа-

ра х-Аҗсадгыл ахчащәа хәтырла иахышәгәалашәыршәаз азы», – ихәеит Бадра Гәынба.

Аиҗыларыфы аганкәа Аҗсни Санкт-Петербурги русеицүра иамоу аперспективақәа ирылацәажәеит.

Алеқсандр Беглов: Аҗсныка ахаиртә еиладара еиҗахәцхаркит

Санкт-Петербурҗынтәи

■ Иахәа, нанхәамза 14 рзы, В.Г. Арзынба ихьз зху Ақәатәи Жәларбжьаратәи ахаирбағәазәфы иапылеит ахаиртә еилазаара «Fly» ала инагзас Санкт-Петербурҗынтәи рапхәтәи ареис.

Ахаирбағәаза 32 шықәса раахыс аусура еиҗкыны иҗан, шапхәа иаартын хәзтоу ашықәс латцарамзазы. Уи ареконструкция Урыстәылеи Аҗсни еицныарыгзо проектны иҗалеит.

«Ари ахтыс акырза аанагоит Аҗсни Санкт-Петербурги руаапсыра рзы. Хара акыр цуеит ари ашыза ахтыс хә-

зыпшижьтәи, уи анагзаразгы аус еицауан. Иахәа иаххәар халшоит Урыстәыла Ахада ишиашоу ала Аҗсныка ахаиреиладара абжьатцаразы иҗаитцәз анапнтцәа нагзоуп хәа, – ихәеит агубернатор Алеқсандр Беглов. – Ааганктәи аусуратә еиладарақәа шьтарнахыс гәгәала аҗиара роуеит, иаауа атуристцәа рхыпхьазара иацлоит. Хара еицныахәгзараны иҗоу аусқәа рхыпхьазарафы иҗоуп аа-калакк рхаирбағәазақәа русеицүра активтәра азүра».

2023 шықәсазы имшапсыз Петербурҗтәи жәларбжьаратәи аекономикатә форум аҗы Урыстәылатәи Афедерация Ахада Урыстәылеи Аҗсни ишиашоу ахаиреиладара рыбжьатцара алыршаразы иҗаитцәз адцә ахәақәа

иртагзаны, Ақәатәи Жәларбжьаратәи ахаирбағәаза аиҗашьақәыргыларазы Аиқәшахатра рыбжьартцеит.

Петербургтәи Ақәатәи ахаирбағәазеи ишиашоу ахаиреиладара абжьатцара аиҗкаара иалацәажәон 2025 шықәсазы имшапсыз Петербурҗтәи Жәларбжьаратәи аекономикатә форум аҗы, рашәаразма 19 рзы имшапсыз агубернатор Алеқсандр Беглови Аҗсны Ахада Бадра Гәынбеи реиҗылары ахәақәа иртагзаны.

Ақәа итәаз ахаирплан ала иааит Азакәантқаратә еизара ахантәащы Алеқсандр Бельски зхадарафы дыкоу Санкт-Петербург аделегация. Урыстәыла Ааадатәи ахтны-қалақк аҗынтәи ареис иаҗылеит Аҗыза-министр Владимир Делба зхадарафы дыкоу атәыла анапхгара ахатарнақәа.

Ақәеи Урыстәылеи рыбжьара ахаиреиладара еиҗкыан 1992 шықәсазы ақырту-аҗсуа еибарххара аныкала ашәтахь.

Иахәа Ақәатәи ахаирбағәаза аҗынтә иара убас имшапсыуеит Москва, Нижни-Новгород, Ханты-Мансиск ухәа ақалақкәа рахь еиҗырқам ареисқәа.

Санкт-Петербурҗынтәи ареисқәа мчыбжык ахь шынтә, абри аиҳшантәа инақәыршәаны имшапсылоит: Ақәантәи ахаирплан ытцпрауеит ашыжь, 09:15 рзы, Санкт-Петербург итәоит асаат 13:30 рзы. Шьтахька итцпрауеит асаат 15:00 рзы, Аҗсны ахтны-қалақк аҗы иҗалоит асаат 19:15 рзы.

Санчаратәи аиҗаа ахьчащәа рыхьзкамыршәаразы

1941-1945 шықәсқәа рзы Аҗынцәылатә еибашьра Дуззафы Аиааира 80 шықәса ахытцра

инамаданы 1942 шықәсазы Санчаратәи аиҗаа ахьчаразы итаҳаз 12-шык асоветтә еибашьцәа

анышә иахьамадоу атып аҗы амемориалтә гы шыақәдыргылеит урт рыхьз акамыршәаразы.

Цсковтәи аобласт аделегация Аҗсны рыказаара аан

Аиҗызареи аидгылареи рымч

■ Адырратара шыкалахьоу аиҗш, август 9 инаркны агубернатор Михаил Ведерников напхгара зитә Цсковтәи област аделегация официалтә визитла Аҗсны иҗан.

Урт хтәыла анапхгара ркны аиҗыларакәа жәпакы рыман. Аҗсны Аҗыза-министр Владимир Делбеи Цсковтәи област агубернатор Михаил Ведерникови реиҗылары мшапсыт август 11 азы. Аиҗылары иалахәын Цсковтәи област аделегация алахәылацәа, иара убас Аҗсны Аиҳабыра иалоу.

Делба агубернатор дидныхәалеит, иагызгәеит излацәажәараны иҗоу азтәарақәа ишрытцаркуа асоциал-культуратә, адоуха-цәаабиатә усхккәа рганахьала аусеицүра, агуманитартә еиладарақәа рышьяқәыргылары, Гәдоутә араион

«Хара хәицәажәеит аекономика иазку аусмшапгәтәқәа итәггы интқааны аус шрыдулахо азы, ишьяқәахьаггылеит аҗхәарақәа. Хәызцәа ирыдаагәлеит август 25 азы аус рыдыруларц аусмшапгәтәқәа рплан. Агәра згоит, аобласт Аҗсни русеицүра гәгәала ишҗеиауа», – ажуриалистцәа абас реиҳәеит Владимир Делба.

Иара убас иазгәеит аиҗыларыфы ишрылацәажәаз Ақәеи Цскови рыбжьара авиаеиладара ашьяқәыргылары алшарақәагы.

«Цсковтәи област азы – ари жәларбжьаратәи аиҗыказаашьяқәа рырҗеиара ахырхартә җыцқәа ируакуп», – ихәеит Михаил Ведерников.

Иара иатишьит Аҗсни Цсковтәи аобласти ирзеицшу шырацәоу. Урт иреиуоуп ақырсианиахатцаратә традицияқәа, аныхабаақәа, иара убас есааира изызхауа атуристцәа рхыпхьазара.

«Иара убас халацәажәеит ацарадырреи, акультуреи, аспорти, аекономики рхырхартәла хусеицү-

акны аешьаратә еиҗыказаашьяқәа рзы аиқәышахатра анапцәафәра.

Михаил Ведерников табуп ихәеит иҗхәза адкыларазы. Иатишьит аусеицүра артәулары наҗ-ааҗ хықәкыс ишрымоу.

«Иахәа интқааны уафы дрылацәажәар алшоит хусеицүра аплан иаурбаша атемақәа.

Гәхәарала иаахашьтәеит шәреспубликахь абизнесуа. Иара убас Аҗснытәи анападкылащәа ирыдаагәлоит Цсковтәи област ахь анеира. Хрылацәажәоит аекономика, акультуратә еиладарақәа рырҗеиара, аҗышәа аимдара», – ихәеит агубернатор.

Уи иара убас ирыдигәлеит област аҗынтәи ахәыцқәа Аҗсны рыпсшьяра азтәарақәа, иара убас Аҗснытәи ахәыцқәагы – Цсков.

Делбеи Ведерникови реиҗылары ашәтахь ажуриалистцәа рахь инеит, аиҳшьялақәа рзеитархәеит.

Делба иажәақәа рыла, аганкәа рылацәажәеит ахәаахәтра-економика, асоциалтә, акультуратә усхккәа рганахьала ааганктәи аусеицүра азтәарақәа, ишьяқәдыргәеит Аҗсни Урыстәылатәи Афедерация Цсковтәи аобласти реиҗыказаашьяқәа реиҗызаратә җазшыа.

ра. Хара имгақәа, амза 25 азынза Цсковтәи аобласти Аҗсни рминистрцәа реилазаарақәа аплан ааргоит. Сентиабр 1 азынза аилацәажәара мшапцагоит», – ихәеит агубернатор.

Аделегация рыказараан хшы-шышьтра чыда азыруан акультуратә еиладарақәа рыргәгәара, адоуха-цәааабиатә малқәа реиқәырхара аганахьала аусеицүра. Амацзура «Аҗсныпресс» акны абартқәа дрылацәажәеит Цсковтәи област агубернатор ихатыпуаф Олга Тимофеева.

«Аиааира дузза 80 шықәса ахытцра ашықәс азы хәжәларқәа рзыхәан тема хаданы иҗоуп Аҗынцәылатә еибашьра Ду аиҳшьялақәа рырхәанчара алмыршара. Акырза атәнакуеит апатриотизми Аҗсадгыл абзиабарей аҗар рылазара», – иацылшьит лара.

Тимофеева иазгәалтеит Цсковтәи област аибашьраан ааха душаиуз: арегион хышықәса инареиҳаны аҗа импыцкаын, аҗстбара дуқәа җалеит. Цсков зыхьчоз аибашьцәа рхыпхьазарафы иҗан Аҗснытәиқәагы.

(Алгартә 2-тәи ад.)

Аицлабра «Апсны амедиа ҧыцқәа»

Аусура иалагеит

■ Аконкурс «Апсны амедиа ҧыцқәа» аусура алагара иазкын «Sputnik Апсны» апресс-центр аҧы имҧаҧысыз апресс-конференция.

Аконкурс аиҧкааҭ иахасабала икәгылеит Апсны Ахәынҭқарра Ахада Иусбарҭа. Апроект апартниорцәа – «Амедиа ҧыцқәа рҧазартә» (https://t.me/mnm_masterskaya), Автономтә Икоммерциатәым Аиҧкаара «Диалог» (https://t.me/ano_dialog), аконкурс «Апсны Акоманда» (https://t.me/abkhazia_team), Анапхгараҭара аказартә «Сенез» (https://t.me/senezh_rsv).

Апсны Ахада Иусбарҭа аинформациатә хархәагақәа аҧерымадаразы аҧәша аиҧабы, Ахәынҭқарра Ахада ипресс-мазаныкәаҭ Алхас Чолокәуа иахьа Аахьыҭ-Уапстәыла атрагедиятә хҭысқәа анымҧаҧысуаз инаркны 17 шыкәса атҭра иамшуп хәа иазгәеит.

«Хара ари амш аҧены иахгәаламшәар залшом Қырттәыла ампҭцахаларатә политика иахьаны Аахьыҭ-Уапстәыла иҧалаз атрагедия иалазыз акгыи ххарамыз ауаа, Аахьыҭ-Уапстәыла ахьаҭцәа-афырхәцәа, Аахьыҭ-Уапстәыла аҧынч уа-аҧсыра агрессия аҧынҭәи рыхьчаразы зхы иаеиҧгыз Урыстәылатәи аруаа», – иҧәеит Алхас Чолокәуа.

Уи убас еиҧш иҧоу ахлымза-ах уаҭа иҧамларц, аҭәлар ргәа-зыхәарақәеи рҭахрәқәеи аду-неитә еилазаара аҧынҭәи анагара алыршахартә еиҧш аинформациатә усура шыақәыргылатәуп хәа инатҭшны иазгәеит. Еизаз иргәалаиршәеит Апснытәи аҭурналистцәа 1992-1993 шыкәсқәа рзы аинформациатә еибашьраҧы аиа-аира шыргаз. Инатҭшны иҧәеит Қырттәыла акыр еиҧхаз алшарақәа шамазгыи, аинформациатә еибашьраҧы хьыҧхьазарала еиҧа имачыи, аҧсадгьыл абзиабаара иабылуаз апрофессионалтә апсуа журналистцәа аиааира шыргаз. Аҧагыи уи дақәшахатхар акәхеит.

«Иҧалап, аҧсадгьыл ахь абзиабаара, ахҭысқәа шыҧатқәыи азы аиаша ахәара аҧәахәара еиҧа аҧыжәара роузар, убри абзоура-лоуп хҧоллегацәа аинформациатә блокада аиааира зрылшаз», –

инатҭшны иазгәеит иара.

Алхас Чолокәуа иаҭәақәа рыла, «утәыла алаҭәажәареи уи ахәҧыр ашәҧыхреи рзы ихымҧадатәиуп аинформациатә суверенитет аиура. Ареспублика аинформациатә суверенитет аҧҧаразы аицлабра «Апсны амедиа ҧыцқәа» хымҧада иа-лагалатәуп хәа ахәамҭа ҧаитҭеит Алхас Чолокәуа. Иара убас, иазгәеит аицлабра «Апсны амедиа ҧыцқәа» амҧаҧгара атҧак ду шамоу, уи хәамҭазы аинформациатә суверенитет ашәақәыргыларәҧы аҧхь-раара ду шыҧанатцә.

Уи иҧәаанагарала, аицлабра иабзоураны ареспубликаҧы хәамҭаз-тәи ахәыцра змоу аҭурналистцәеи аблогерцәеи рхьыҧхьазара иацло-ит, уи атәыла ахьыҧшеи жәларбжьа-ратәи аплатформакәа рҧы азыргар-еи рҧы хра злоу анырра ҧанатҭеит.

Sputnik аҧы имҧаҧгыз апресс-конференция иалахәыи «Амедиа ҧыцқәа рҧазартә» ашәаҧаркҧы Иулиа Аблеҭ аконкурс «Апсны аме-диа ҧыцқәа» ихадоу етапқәаны иҧоуп: алахәылацәа ралкаара, аҧә-зыҧаҧара, Апснытәи, Урыстәылатәи амедиаҧы аҧышәархара, иара убас аконкурс ашәахь аҧхьыраара, хәа иазгәалҭеит.

Иулиа Аблеҭ «Апсны амедиа ҧыцқәа» алахәхаразы арзахалқәа арҭахәеит 50-шык хәа лхәеит.

Арзахалқәа рыдыркылоит цәыббра 16 рҧынҭа. Апрограма аушәҧымҭацәа апрактикатә дыр-рақәа роуеит, Апсны Урыстәылеи иреиҧу Рмедиаилазаараҧы аста-жировка ахьсра, аексперттә дгы-лара, уимоу, рхатәи медиапроект аҧҧаразгыи алшара роуеит. Атҧа-ра цш-модулькны еиҧшахоит, аҧа Апсны имҧаҧгахоит, аҧа – Уры-стәыла.

«Уи иабзоураны шәара шәе-иҧш зықьыкы бжакы инареиҧа-ны зтәылақәа ирыцхараар зҭаху, аҧазартә, арҧиаратә, иҧоуроу аконтент азы аудиториа аус аҧура зҭаху амедиа-специалистцәа ры-цхьыраара роуеит. Насгыи, хәапракти-ка ишахнарбо ала, хәапрограмақәа роушәҧымҭацәа рыла ишыақәгылоу ауаажәларра амч ауп аус дуқәа ры-нагзараҧы аҧхьыраара ҧазҭо», – илхәеит Иулиа Аблеҭ.

Аконкурс «Апсны Акоман-да» афиналист Артур Чакриан убастқәа ззанаатдырра аҧазара хараку аспециалистцәа Апсны иазку ииашоу аинформациа аду-неи

аҧы алартцәаразы амедиатҧақы-раҧы аусуразы разыҧаҧара иаҧоу атҧақы ахадара инатҭшны иазгәе-иҭеит.

Ареспубликатә Ахәынҭқарратә Усбарҭа «Апснымедиа» аиҧабы Роберт Цьопуа итрадициатәу аре-сурсқәа рнаҧс асоциалтә хәаҧагыи рыҧиара шхымҧадатәиуп азгәеит.

«Сара сколлегацәа срыҧцәа-жәон, урт зегьы аконкурс аҧә-лархәара иазхиоуп. Ас еиҧш иҧоу апроектқәа рылахәхара хымҧа-датәиуп. Урт акадр ҧыцқәа ра-зыҧаҧара аус аҧы ицхьыраагза ду-ны иҧалоит», – иҧәеит иара.

Роберт Цьопуа аҧара ганы дыҧо-уп иарбоу апроект Апснытәи аҭур-налистцәеи аблогерцәеи рзы акыр хра аланы ишыҧало, «Иҧыцу аме-диақәа рҧазартә» акәзар, уи қәҧи-арала анагзара ишацхрауа.

Ателеканал «Кубань 24» ади-ректор хада Александр Руденко иара иколлектив аконкурс «Иҧы-цу амедиақәа рҧазартә» рхы шала-дырхәуаз атәи еиҧеиҧәеит.

Аинформациа-аналитикатә телеканал «Соловьев LIVE» амҧаҧ-гәҭ Иван Каменев, «Иҧыцу аме-диақәа рҧазартә» аҧы рҧара аамҭа иалагзаны апроект алахәылацәа Владимир Соловиов истудиаҧы аҧышәархара иахьысуеит хәа иаз-гәеит.

«Иҧыцу амедиақәа рҧазартә» аҧы лҧара аҧынҭәи илоуз аҧәа-ныррақәа ртәи еиҧлхәеит «Ара-дио Sputnik Апсны» амҧаҧгәҭ Лана Апшьялааҧа. «Сара алшара соуит иреиҧу аҭурналистцәа, амедиате-хнологцәеи аекспертцәеи рҧы атҧа-ра, рҧышәа рымдара. Сара сзы уи даара аинтерес атҧан, хра злоу усны исыҧкалеит», – лхәеит лара.

Аблогер Владимир Кәачахьиа апроект аҧшәаҧцәеи апартни-орцәеи иҧабуп хәа реиҧәеит Ап-снытәи аҭурналистцәеи аблогер-цәеи ироуз иҧыцу алшарақәа рзы.

Аусмҧаҧгәҭ алахәылацәа қара-ла 18 - 55 шыкәса ирыҧаркуеит, урт Апсны иатәылауазароуп. Ар-захалқәа рыдыркылоит цәыббра 15 рҧынҭа, аллшарақәа рылҧшәақәа еилкаахоит жьҧаарамза алаҧамҭазы, Урыстәылеи Апсны рҧы хаталатәи амодульқәа жьҧаарамза инарк-ны хәажәкырамза антҧамҭанза имҧаҧыслоит.

Акыҧхь иазирхиет
Борис Қаҧыи

Хатәгәаҧхарала еибашьра иааз ргәалашәараз

Иҧшьюу Амш

■ 1992-1993 шыкәсқәа рзы Аҧынҭҧәылатә еибашьра хҧо-урых ианхалеит аамҭа еиҧәатцәа-ны. Имкәыла хәжәлар ирхәҧаз аҧстхәақәа хьыганы, ахақәитра мра лаша хҧаҧхарц азы зықьы-ла хҧеицәа рхы ақәыртҭеит. Иахьа иҧамоу хҧақәитра азбаха хазхәомызт х-Апсны атҧеицәа баагәаратцас хашьцәа, Кавказ аҧацәа нарывамгылазгьы.

Баша ирхәом «еидгылаз Ар аиа-аира рҧоит» хәа. Аҧоурых иазынхаз – август 14, 1992 шыкәса, акырҧуа мпыҧахалаҭ, милаҧк ахасабала хә-ныхра иҧаҧакны дхәқәлеит. Мил-лионла иҧаз Апсны хәычы иақәле-ит бьҧарла еиқәны. Ари аҭәабжх хлымзаах аду-неи иахьыҧәеит. Уи захаз хиашара иадгьылоз, хәхь-чараз иҧавагылаз маҧшымхеит. Аибашьра аҧбатәи амшазыҧқәа Апсны иаахьан хашьцәа Нхьыҧ-Кавказаа, урт рхадараҧы дгы-лан аинрал-маиор Сулҧан Сосна-лиев. Ашәахь урт рхьыҧхьазара 2 нызкьыкы инархьхәхәон. Ари иҧавагылан иҧаҧеибашыуан ҧа-бардаа, адыгаа, аҧеченцәа, аба-зақәа, аказакцәа, аурысцәа ухәа зегьы рхатарнақәа. Хҧеицәа реи-башьраҧы ахақәитра аагаразы ари лагала дуун. Зхатәгәаҧхарала еи-башьуа еснагь дадгылаҧуп аиаша. Ахәмҭеи ахьҧи азын акәмызт дара зейбашьуаз. Хара иаххәмшҧыроуп хҧақәитра зыҧстәзаара ахҧнызҧоз хашьцәа. Урт ргәалашәара цшәа аназатәра иазкуп «зхатәгәаҧха-рала еибашьуаз Рымш.

Хәара аҧахым, афырхәцәа зце-ибашьуаз ргәалашәараҧы есым-шагыи иҧан, аха август мза 15 – Апсны жәлар зегьы еицызгәартә гәалашәаратә мшеит.

Сынҧәаҧгыи храионқәа зегьы рҧы иазгәатан ари амш. Апсны ахҧ-ны-қалақь Акәа, Ахьз-Апша апарк ашҧа иааит Апсны анапхгара, ашәҧ шыҧцәрақәа шьҧартҭеит, нас урт рымҧа хан Гәдоуҧақәа, араҧа ауп хашьцәа аҧхьыраара хәа иахзааз раҧхьа ршьяпы ахьықәдыргылаз, аҧақәа зхатәгәаҧхарала еибашьуаз рбаҧа амҧан есышықәса инеиуеит аҭәлар, хәычгыи дугьы реиҧырхәо-ит зыҧстәзаара хҧақәитра иахҧ-нызҧоз Афырхәцәа.

Есышықәса арахь иаауеит урт рхатарнақәа, рҧаацәа, истахуп аҧақәа иаазгарц хатала сызлахәыи зхатәгәаҧхарала еибашьуаз рымш азгәатараантәи гәалашәарақәа. Угәы атҧанза инеиуеит убарт ру-азәк – 16 шыкәса зхьыҧуаз ашҧол апарта днахьыҧны Апсныҧа еи-

башьрахәа иааз Валери Берха-мов иҧоурых. Уи иаб Мусаби Бер-хамов еиҧеиҧәеит иҧқәын иҧаацәа ирамхәазакәа Апсныҧа еибашьра хәа дшааз. Араҧа аибашьраҧ 18 шыкәса зхымҧыҧыи архәҧахь иахьыҧыҧхьа заломызт, хәа-ра аҧахым, Валери Берхамов 16 шыкәса шихьыҧуаз имыртҭеит. Уи дигәалаиршәеит абаталион аиҧа-бы Валери Амҧба: «Зыбаҧ зҧәы-ласыз аҧқәын аибашьраҧы иҧыи-цәа дырзааиҧәан, рхы иақәиҧны ианааидтәалоз агитара ашәа ацихәон, иҧеибашыуаз ргәашьамх иргәгәон. Иҧахын гәык-ҧыҧкала апсуа жәлар аиааира рзааигарц. Аха уи ила иабаратәи дзахьымзе-ит. Валери Берхамов ҧабарда-Бал-кариатәи ақалақь Бақсан иалиааз атҧеи гәлымҧәах ихы ахҧниҧеит Апсны ахақәитра, дҧахейт мар-тәи аҭәыларәан. Иара ивыршәа-аз иҧыицәа рыҧсыбаҧ алигаразы дшырхәгәежьуаз аҧа ихымҧа да-геит». Хәжәлар ргәаҧаҧыи назаза рыхьзқәа аанхоит хәҧсадгьыл зхы ақәыиҧцәз Хамзат Ханкаров, Саха Бардоудым, Заур Пежев, Гена Карда-нов ухәа реиҧш иҧаз афырхәцәа иашақәа.

Истахын аҧақәа аҭәақәақәа схәарц Апсны Афырхәцәа хәа ахьз зыхҧоу ҧабарда атҧеи Владимир (Гена) Карданов изы.

Аибашьра ишналагаз зха-тәгәаҧхарала иааз аибашьцәа дры-цны дааит, нас агәыҧ «ҧабарда» ко-мандирс дҧартҭеит. Афырхәцәа хәа иҧшәма Асмаҧ Карданова илгәа-лалыршәеит, Гена Апсны аибашьра иалагаанза ашьыцәа бзиақәа ши-маз, цшьярахәа ҧаацәаныла иша-алоз. Арахь еибашьра хәа данаа-уаз шьыҧа ахшара иман, иҧқәын шықәсыки бжакы ихьыҧуан, иҧхә хәычы хымз рақәын илхьыҧуаз. Азыназы иҧшәма лысабицәа лы-маны дышәҧаланы дааит, аха иара аибашьра иацхьыҧуаз иакәмызт. Иара изы август 18 раҧхьатәи жәы-ларан. Иҧеибашыуаз Леонид Боҧь-гәуа иҧәалаиршәон иҧыицәа иҧыи-шәара: «Сыҧыи ҧаны аҧа сыҧеиҧом, еснагь схазы паҧроанк таҧәахны исымоуп, иҧәон Гена». Иара да-лахәын Шроматәи аҭәыларәа, нас ддәықәыртҭеит Мрагыларатәи афронт ахь. Ноиабр 30 рзы Мар-кыла антадырҧәуаз Гена Карданов ахәра иоуит. Дызлахәыи аибашьцәа ргәыҧ ауп февраль мзаны акырҧқәа рхәирплан СУ-25 казыжыи.

Апрель 13, 1993 шыкәсаны ҧым-статәи афронтәҧы иҧыицәаҧы иарҧы фырхәҧарыла иҧахейт.

Ирацәаҧуп, маҧанаҧыи зыи-бахь цыргам афырхәцәа. Зхатә-гәаҧхарала иҧаҧеибашыуаз ргәа-лашәара Амш – хәжәлар рзы иҧшьюу мшуп.

Цсковтәи аобласт аделегация Апсны рыҧазаара аан

(Алҧарҧа)

Аделегация рыҧазаараан В.Г.Ар-зынба ихьз зху Аибашьра Ахьз-Апша Ахәынҭқарратә музеи Цсковтәи аобласт арра-ҧоурыхтә музеи-хәырҧ-сарреи аусеиҧуразы аиқәшахатра рнапы атҧарҧеит. Рнапы атҧарҧа-анза урт ашәҧқәа шьҧартҭеит Акәа, аибашьцәа рбаҧаҧы.

Апсны Цсковтәи аобласти еидыи-кылауа акырза зҧазкуа ахьырхәҧақәа жәпақы иреиуоуп, Тимофева лгәа-нагарала, аиашахатҧара, атрадици-ақәа рызиашара, аҧоурыхтә хәҧа-рақәа ргәалаиршәара. Акәа идырбан ахәаажә Олга илызкыи амульте-мидатә спектакль.

Узырлахьыҧа хҧысны иҧалеит

агәыҧ «ҧК» аконцерттә програма. Уи ахада – Урыстәыла зәаҧсзәҧыи артист Гоша Куценко, еиҧырдыруа актер, арежиссиор, ашәахәаҧ иоуп. Аконцерт рхы аладырхәит иара убас Апснытәи анагзаҧцәа, арҧиаратә коллективқәа.

Апсны Цсковтәи аобласти ру-сеиҧура арҧиаразы, аобласт аиҧа-быра Гәдоуҧа ақалақь хәмҧас иартҭеит ахәыҧчәи хәмарратә, ас-порттә комплексқәа. Иара убас анапы атҧаҧын Цсковтәи аобласт аиҧабыреи Апсны аспорти аҧәри Рхәынҧқар-ратә еилаки рыбжьыра амеморан-дум. Уи инақәыршәаны ашықәс нҧәа-анза Апснытәи 100-шык асудентцәа Цсковтәи аобласт иаҧаауеит. Урт ирзе-иҧәаахоит атуристтә програма ҧыи.

Хтоурых еиҗазхәо

Акультуратә тынха

Елана Лашәриа

■ **Аңсны беиоуп атәыла атоурых аазырпшуа, ажәытәзатәи аамтәқәа рзы атыңан икәынхоз ажәларқәа ртәы еиҗазхәаша, макъана иҗцаам атыпқәа рыла. Иара убас ирацәоуп хазыхеҳәаша, акыр шықәсқәа инеипынкылань аусурақәа ахыцәо, ажрақәа раан ипшааз аматәарқәеи, апсыжрақәа рылеи тҗақы дуу аартрақәа ахықатқаз атыпқәа. Урт иреиуоуп, иахыа Очамчыра захьзу, Гиуенос хәа жәытәхьзис измоу, Аңсны Мрагыларатәи ақалақь.**

«Гиуенос ағхыа атың иахьзыз иахыа ихаздырзом. Аха, уи иаана-газом, Гиуенос шықәгылаанза арака азәгы дынхазомызт хәа. Абас еипш икоу амазақәа раартра хара археологцәа хнапы иануп»,–иҳәоит Аңсуа

хәынҗқарратә музеи аихабы, атоурыхтә наукақәа ркандидат, археолог Аркади Цюпуа. Иара, ажәытәзатәи аиланхартә Гиуенос аңны ажрақәа мҗапызго аңсуа археологиатә експедиция напҗгафис дамоуп. Ажрақәа мҗапысуеит иахьбатәи ақалақь Очамчыра атың ағы, урт зыку, ари ажәытәзатәи абырзенцәа рполис атоурых атцәара ауп. Ари атың азбәхә хәоуп хәра қалаанзатәи аамтәхь иатданакуа ахытхыртқәа рғы.

Гиуенос адгьылҗақырағы ажрақәа атқа ду рымоуп, Аңсны атоурых атцәаразы хәа ипхьзоит атцарауаф Аркади Цюпуа. 2021 азы археологцәа ирыпшааит 5–6-тәи ашәышықәсақәа рахь иатданакуа, апсыбаф тҗаз асаркофаг. Ари Аңсны азы иуникалҗау пҗаамтәоуп, избан акәзар, ас еипш икоу анышынҗтрақәа уаанза арака ирымбацызт.

Атцарауаа излазгәартә ала, уа анышә дамазар ауан атыңантәи аамыстцәа рхатарнак, ма иара асаркофаг ахыпҗшааз атың–ажәытәи ауахәама амат азыуаз, атың иадхәалаз азәы иакәын. Аха, убри аан хҗцарауаа ргәаанагара ала, уа ажәытәан инхоз ауашы акыр зызбоз, дгьылҗақыра дук ағы зажәа алнадоз иакәны дықан. Избан акәзар, асаркофаг харантәи иаагоуп, уи арака икатцазам. Асеипш асаркофагқәа Кавказ иахьатданакуа ипшаазам, иара иеиуақәоу Англия, Франция ухәа ахәынҗқарра дукәа ркны ауп иахыкоу.

Атцарақәа зегь рышьтахь, апсыбаф тҗаз асаркофаг атың ахь иргъежын, иахыпҗшааз анышә еиҗамдан. Ажрақәа раан, ажәытәзатәи аамтә иатданакуа атыңантәи акерамика пҗшан. Ари аартра иаңсахуеит абырзенцәа роуп ари ақалақь еиҗызкааз хәа икоу агәаанагара, уи иаанарпшуеит ари ақалақь абырзенцәа рапҗхыагы ишықаз, насгы урҗи атыңантәи ауаапсыреи рыбжыра аймак-аиҗақ шықамыз, ахәахәтрәтә еизықазашықәа рыбжықатданы тынч иеиңынхоз.

Атоурыхтәащәа излархәо ала, Гиуенос атцәара археологцәа ирнәот иеипшықам алшара Мрагыларатәи

Амшын Еикәа аҗацә атоурых атцәаразы. Ашәажәижабатәи ашықәсқәа рзы ихацыркыз археологиатә тцәарақәа ирыңдоу аекспедициатә усурақәа, Аңсны акультуратә тынха икәырхареи атцәареи рғы ихадоу ароль нарыңзот. Аркади Цюпуа иажәақәа рыла, аусурақәа рымҗацгара иацу ауадашрақәа маҗзам. Хәарада уи ауаа разымхара еипш, иҗыдоу атехника амамзаарагы. Насгы, атың ахатә аус адулара ус имари-азам. «Пшь-метрак хәрхысны, хә-метрак атцәуларағы хнеирҗ акгы хәгымкәан азы ажра атыңқәа ирылҗтәдәаны идықәлеит. Амшынзы алыжжра иала-гахьан х-метрак рнафсгы, аха азытҗага тәргылань аусура инахҗцеит. Ари ашыза аҗагылазаашыағы аусура мари-азам, избан акәзар ахәынҗтәа улагылоуп»,–иҳәоит археолог Аркади Цюпуа.

Асовет Еидгыла аамтәқә рзы, хәы змоу археологиатә пҗаахқәа жәпақы Аңсны иалған. Хәарада, Аңсны икатцаз акыр тцазкуа апшаахқәа ргырак,

археологиатә тыңны икоуп. Ақәатәи абааш амазақәа ирызфәлымхау зегь урт рзаанартуеит уажәшьта, избан акәзар, ааигәа иара аартын хәырҗсаррак ахасаб ала. Нанхәамза 15 азы Аңсны иазгәартәи археологцәа рымш, ари арыцхә аламҗалазы иаартын ажәшан атцәа икоу ари ахәырҗсаррагы. Амузеи аихабы Аинар Инал-иҗа иажәақәа рыла, зегь рехи-а ихадоу усны иқан абаа аконцепция апсахра – археологиатә тцәарақәа рымҗацгаразы мацара икоу тың тшәаны акәымкәа, ауаапсыра зегь рзы иаарту музеины аҗатцара. Аекспертцәа ргәаанагарала, адгьылҗақыра зегь акынҗәи 15–20% мацара ауп макъана иҗцаау. Уи иаанагоит ихафсыз аамтә иазку, хәилкаара зыңсахыр алшо, аинтерес тҗоу апшаарақәеи аартрақәеи рацәаны иқалараны ишыкоу. Атоурыхтә тҗақы анафсангы, ари амузеи ахҗнықалақь акультуратә пҗстазаарағы акыр тцазкуа центрны иқалеит.

Ақәатәи абааш аартра акыр тцазкуа шыаҗоуп Аңсны акультуратә тынха икәырхареи азыргареи рғы. Апроект ахықәкы – ажәытәи абааш атәащәа зегь ирбартә алшарақәа рапҗареи, убри аан атың анафсҗәи атцәарақәа рзы акыр тцазкуа ацентр ахасабала икәырхареи.

Иаартыз абаағы рапхьатәи аекскурсия мҗапигеит. Ахәынҗқарратә университет атоурых афакультет адекан, археолог Алиқ Габелиа. Иара инапхгарала абааш аөнүтқәа ажрақәа маҗымкәан имҗапысхеит. Ари адгьылҗақырағы еиуеипҗшым аамтәқәа рзы ипҗаз артефактқәеи, хәы змоу акәырҗахәкәеи рацәоуп. Урт аурымқәа инадыркны аурыс империя ақынза аамтәқәа аадырпшуеит. Абрака ауп атырқәцәа раамтә иатданакуа арҗқәацгаршәақәа аба ахыпҗшаазгы. Аха, ихадароу, археологцәа атыхәтәантәи аажәи жәаба шықәса изышҗоу, макъана ирызмпшаац акәны иаанхоит Аңсны ах Кьелешьбеи Чачба анышә дахьамадоу. Кьелешьбеи Чачба дыршьит 1808 шықәса рзы, иара игәазыхәараны иқан Аңсны ахыпҗшымра. Империя дукәа анибырххоз, хадгьылҗәатәы урт ринтересқәа анеиҗагылоз имариамыз аамтәқәа рзы, Аңсны иахагылаз ах Ақәатәи абааш иахьатданакуа анышә дамадоуп хәа агәаанагара икоуп. Аха, макъана уи ихәтәын пҗшаазам.

Аңсны Амшын Еикәа иапнуп, ус анакәха арака археологиатә пҗшарақәа ахымҗапугаша атыпқәа рацәазоуп. Избанзар, хашықәспхьазара қалаанза изхытҗуаз адгьылмпыҗахалыщәа рагырак амшын иахьапну иаанҗасуан, аөнқәа ргылань апшахәа иахьазааигәоу анхара иалагон. Уи иаанагазом ашыхәкәеи, урт ирыпну атыпқәеи акультуратә җығарақәа рыла ибеиазам хәа. Аркади Цюпуа иажәақәа рыла, Аңсны зехынҗыра аматериал уоуеит. Ари ахырхартә адгыларә аҗахуп, уи хәынҗқарратә программа дуны икатцәоуп. Адунеи ағы еицырдыруа, аиҗабыратә абицара иатданакуа археологцәа дукәа реиҗарафык рыдунеи рыпсаххьейт, абжыратә абицара иатәу ршыа-рда иалоу, ртоурых ахь ирымоу абзиабара зегь реиҗа ицәгыз аамтәқәа рзгы, зынза уалафахәыдагы аус днаруан. Аха, аамтәқәа рхьака ицахьейт, акырза иааҗаушартәгы реиырҗсаххьейт. Аамтә җыц иалиааз аҗар агәазыхәареи, агәацпхәареи рымацара рыла иазфәлымхәхартә иузыкатцазом. Аиҗабацәа ишҗартцаз ауасхыр дара идырҗгәәроуп. Аңсны атоурыхы, акультуреи реизырхареи, рыхьчареи ахәынҗқарра ихадараны иалнакаауа аөнүтқәа-политикатә хырхартәкәа иреиуаны иқазароуп. Аңсны адгьылҗақыра маҗзаргы иааҗаушартәгы ирацәаны икоуп атоурыхтә-культуратә тынхәкәеи, адгьыл иҗоу, макъана иаарпҗшым акультуратә җығарақәа. Урт рыпхьашәа здыруа рзы аҗахәа иҗаажәо, ижәытәзатәи зтоурых еиҗазхәо рақәны икоуп.

Зураб Ачба – зажәеи, здыррей, зҗапыци еиҗнагаз

Агәалашәара

Борис ҚАҢБИА

■ **Апоет, акыраамтә агәзет «Аңсны Капҗшь» аңны аус зухьаз ажурналист Кытца Ханыгә-иҗа Ачба иҗа Зураб дийт 1950 шықәса февраль 23 азы. Н.Лакоба ихьз зху Ақәатәи ажабатәи абжыратә школ далгет. 1967 шықәсазы Москватәи ахәынҗқарратә университет аиуристтә факультет дҗалеит. Иҗдара аныхиркәша ашьтахь, Аңсны еиуеипҗшым аусхәартқәа ркны ииурист-консультантс аус иуан. 1989 ш. азы Аңсны Жәлар Рфорум «Аидгыларә» ахантәафы ихәтапуафшыс дықан. Иҗаҗыц 555-әан, 1992–1993 шықәсқәа рзы аибашьра қалаанза ақыртҗа-аҗсуа еиҗәажәарақәа активла дрылахьын. 1993 ш. инаркны адукатцәа Рреспубликабжыратә коллегия далан, аиуристтә консультация №24 (Москва) деиҗабын. 1993 ш. инаркны 2000 ш. август 15 азынза ООН-и ОБСЕ-и ауафы изинқәа рзы Ақәатәи рофис аңны аус иуан.**

Агәалашәарақәа рахь ииасхьейт ихафсыз ашәышықәса 60-тәи, 70-тәи, 80-тәи, 90-тәи ашықәсқәа раан аҗсуа миләт-хәкәитратә қәҗара иацыз, иапҗшыз ахтысқәа. Асовет Еидгыла баҗьаза ишықазгы, Акоммунисттә партия иаркы-ирцә хәа анапхгара шықанатцозгы, иқан аҗсуа жәлар рҗахәы зхәоз, ақыртҗа миләтеилыхыщәа ирҗагылоз хәжәлар рҗеицәа. Убарт дреиуан аҗсуа миләт-хәкәитратә қәҗара агәтә иалагылаз, хьатра зымдыруаз Зураб Ачба.

Зураб Ачба деицырдыруеит, ихьзгы кашәара ақәым иналукааша ауаажәларратә, аполитикатә усзүуык иахасабала. Аҗсуа жәлар рмилат-хәкәитратә қәҗара аҗызацәа дыруазкын, ауаажәларратә еиҗкаара «Аидгыларә» аҗҗащәа дрылагылан. Иара дреиуан аконгресс аҗҗаратә еизара ду, нас - Кавказ ажәларқәа Рконфедерация аиҗкаащәа. Зураб Ачба Ахьтәи Парламент хәа изышҗаз адепутатс дықан. Уи аусура ашықәсқәа (1991–1996 ш.ш.) раан Аңсны Ахәынҗқарра шыаҗас иаиуз, атәылазы илахьынҗазбагаз адокументқәа рыдкылан.

Зураб Ачба зыыхдырқьаз уафы изымдыруа, 2000 шықәса август 15 азы, ишҗтахь ала иеиыхысны дыршьит. Аамтә маҗымкәа имҗасхьейт, аха иахьауажәараанзагы ауаашьра қазтцаз пҗшаазам, иахьырхәзам.

Шықәсқәак раҗхыа, Аҗсуа телехәапшрала идырбан Зураб Ачба изкыз адокументтә фильм җыц «Аңсны аихсра» зыхьзыз. Иазфәлымхаз ахәапшҗәа ирбейт уи ихәтара шыҗарақыз, тцарадыррала дҗеибыҗаз, ажәазы зыҗыба иҗалоз шиакәмыз. Зураб Кытца-иҗа илшон иарбан аудиториазаалак аҗаҗхыа игәаанагара аахтны, дымшәа-дымрхәа ахәара. Аамтәқәа аҗакын – исыхьызеи хәа дазхьыцуамызт, ихы иҗаз ижәлары ипҗсдгьылы рақәын. Абра иаахгоит уи ихәамтәқәак:

«Ахақәитра – зегьы ирҗахуп,

шәаргы (ақыртқәа – аред.) ишә-дыруазароуп, аҗсуаагы ирҗаху убри шақәу. Шәара ихәшәхәоит, бзиа шәахбом хәа, бзиабарала шәахҗынҗәааны, шәшәпқәа еихданы хәхәда шәықәтәейт, хәхәцә тшышәкаауеит», – иҳәейт уи, 1989 шықәсазы Қарт, акиноконцерттә зал ағы данықәгылоз. Ускантәи аамтәзы Қыртҗәыла агәаны абас аҗәажәара гәаҗыуацәан!

«Схәтә пҗстазаара сызмырҗееит, тәацәара сымам, хшара дсымам. Зегьы ирейханы исымоу – Сыҗсәдгьыл ауп. Аҗсны ауп», – иҳәон иара гәтыҗыҗыла. Зураб Ачба, аибашьра ашҗтахь Аҗсны Ахәынҗқарра Аконституция аус адызулоз дреиуоуп. Абар, уи ииҳәаз: «Аиҗхареи ашыақәгыларей аҗа-пҗхәкәа шрыцугы, хара ххәынҗқаррей уи Аконституция Аҗсны жәлар риаиара дуззақәа ируакуп, еицарка, хәашьра зқәым малуп, ашәтыкакацра иауасхьыруп». Нас, даеаҗыра иҳәон: «Ишықазалакгы, агәра сызгом хәизхарағы иахҗырхәагымхар, хара ххәтә ухәғы иузаамҗауа бзәмықәрак аахмырпшыр, хәпхьака зегьы маншәаламхәп хәа».

Зураб Ачба афызцәа-аҗызцәа рацәафны иман, хәтыр икәырҗтон, иаргы дзыпҗсәз рдыруан. Ауаажәларратә усзүу, атцарауаф, аполитолог Наҗелла Акаба: «Зураб Ачба Асовет Еидгыла ареспубликақәа рахь днықәон, ауаа дырҗылон, Аҗсны уи мҗас изнылази ирызкны аиаша реиҳәон. Сгәы иаанагоит, аибашьра ианалага уи алҗшәа убла иабартә иааҗшит хәа, пҗсәтәи Асовет Еидгыла ақнытә ихәцхәарарҗ хәшқа иааз рацәафхейт, хара ихәдгылейт. Абри инаваргылань, аибашьра анцоз Москва еиуеипҗшым ателхәапшратә программәқәа ркны дықәгылон, аиаша реиҳәон. Ақыртҗа аоппонентцәа Аҗсны агәнахьала ахытхәаақәа рхәара ианалагалат, Зураб Ачба урт цқьа-шәқьа икәҗтон».

Аполитолог Далила Пилиа: «Уи дзыхдырқьаз саназхәыцуа, схәғы иааиуа мыцхәы дахьаартыз ауп. Иааиҗмырқьазакәа шыоуки ател дырзасуан, хтысқәак игәы пҗжәаны дрыхьаажәон, усқан имҗаҗысуаз. Зны-зынла дацытқьаны иҳәон: урт идсырбап, уи хызатцхаргы аҗеит. Аха, рыцхарас иқалаз, иара игәы азфомызт иеиыхып хәа. Ишҗтахь ала иеиыхыны дыршьит. Убри анықалаз аены инаркны исхәон, уинахысгы исхәоит ари Аҗсны аихсра акәын хәа».

Атцарауаф, атоурыхфшы Станислав Лакоба имзакәа, гәыфбарак атамҗакәа иҳәоит уи аполитика тцәҗбәыс измоу уафшыран хәа. «Дапҗрхын ажәлар рыпҗстазаарағы атып 555-әа аанызкылоз. Аҗаҗыц, абжыақазара ухәа зегьы дрылақан. Аҗсны дыкамызт, даҗықам уи иеипҗш абз фәаз, аҗаҗыц змаз. Уи зегьы ирқәашьым, ауаа рацәа рҗаҗхыа акы дамыпхьо, акы дхымпҗшыло хшыфла, тцакыла еибаркны аҗәажәара илшон. Ари акыр иапҗхыахьаз, игәнызкылахьаз, атцара ду змаз, иазықатцаз ауафы иажәа акәын. Азырҗәаҗы, ирҗахы-ирҗахым, уи ргәы иамыхәарҗ залшомызт».

Ақыртәи Челиускинаи рымҗақәа ирыбжыаку ашҗа Зураб Ачба ихьз ахҗоуп. 2021 шықәсазы Аңсны Амилаттә банк ирыланахәейт «Аңсны иналукааша ахәтарақәа» асериала 10 апсарк иҗо апарәҗырҗ җыцқәа аба шыҗнажыз. Агәалашәаратә цара «Зураб Ачба» азкын Аңсны иналукааша ауаажәларратә, аполитикатә усзүу диҗьҗейт 70 шықәса атцара.

Есышықәса Зураб Ачба дахьыршьыз атың ағы еиҗот иҗаахыцәа, иҗынхәцәа, ишызцәа. Ацәашықәа адыркуейт, ашәтқәа шьтарҗотит.

Еишыцәахаз ақалақьқәа рхатарнакцәа реицылары

Ақәа – Нижни Новгород

■ Еишыцәахаз ақалақьқәа, аишыцәа рхатарнакцәа реицылары мѡапысуеит традициала ақалақь Амш аламталазы: Нижни Новгород 804 шыкәса ахыцра азгәартеит август 16 азы. Нижни Новгород ахада Иури Шалабаев иаапхьарала Ақәа ахадара аихабы Тәмыр Агрба, уи ихагыпуаа Автандил Сурманизе, Константин Тарба злахәыз аделегация убарт агәыргьарақәа ирылахәын.

III Жәларбжьаратәи афорум «Еишыцәахаз ақалақьқәа, аишыцәа» ақны дыкәгылауа, Тәмыр Агрба афорум иалахәыз Беларусиеи, Сербиеи, Ирани, Киргизиеи, Китаии, Босниеи, Герцоговиниеи (Сербиятәи Ареспублика), Приднестровиеи рхатарнакцәа ирзеитеи хәеит Ақәеи Нижни Новгороди лтшәабзиала русеицура атәы.

Тәмыр Агрба иажәакәа рыла, Нижни Новгород аешьахара Ақәа азы асоциалтә, аекономикатә еицәкрақәа ирхытхыртәны икалеит. Иазгәеитеит иааипмыркьазакәа аусеицура шрыбжьюу еицырзеицшу апрограмақәеи аусмәалгәтәкәеи рыла. Инарыгзахьюу ацшьгамтәкәа рхыцхьазарафәы икоуп ѡ-қалақь еимаздаз авиаеимадара, иара убас 2025 шыкәса маи азы Нижни Новгород Амшқәа Ақәа рымәацгара. Акультуреи, аспорти, аекологиеи, атехнологиақәеи рганахьала апроктқәа ишытадыркит хәпхьақәа шыкәсырацәалатәи аимадарақәа, аусеицурақәа, иара убас ақалақьқәа рышбагы рхадацәа хәтала реицыларықәа.

«Нижни Новгороди Ақәеи русеицура аекономикатә рфеиара аprobante-

мақәа, культурала аимадарақәа, атыцәнтәи аѡазарала жәларбжьаратәи аимадарақәа рыргәгәара аганахьала акырза тцазкуа хырхартәны икалеит. Хшыѡзышьтра рзаауит Ақәеи еишыцәахаз ақалақьқәеи нақәақәа интересс ирымоу ахырхартәкәа: атуризм, атцарадырра, ақалақьтә инфраструктура, иаахәкәыршаны икоу апсабара ахьчара», – ихәеит Агрба, иагьазгәеитеит рапхьаза ақәны Нижни Новгород дшааз, ишцьеишью ақалақь апшзара.

Аицылары иалахәыз рахь Нижни Новгород Ахада Иури Шалабаев икаитцаз адныхәаларатә ажәақны иазгәеитеит, афорум зеиуахықәзам тыцны ишыкоу агәанагарақәа, аидеиакәа, апроктқәа реимдаразы. Ари афорум еиднакылоит еишыцәахаз ақалақьқәа 20 инареицханы, иара убас ақалақь-партноиорцәа б.

«Хәақалақьқәа рыбжьара абызшәатә, акультуратә еицшымзаара шыкоугы, хара хәицәажәеит бызшәак – аишызарей аилибакаарей рбызшәа ала. Иахықәзаалакгы, адгьыл атцыхәан иказаргы, ауаа еснагь амчрахь еицшу азтцарақәа рымоуп: аекономика атагылазаашьа, атцарадырра, акультура, аспорт арфеи, асоциалтә институтқәа русура», – ихәеит иара.

Шалабаев агәра ганы дшыкоу ихәеит Ақәа, Приднестровиа Бендеры, Витебск, Минск, Новьи Сада, Мрагыларатәи Сараево ухәа ркынтейи хашьцәа ихәдыргало аидеиакәа зегьы изыхәтоу апроктқәа рыла ишынагзахо.

Нижни Новгород ақны Урыстәыла адәныкатәи аусқәа Рминистрра ахатарнак Сергеи Малов иазгәеитеит афорум ахь ишааз Урыстәыла аѡызцәатқькәа.

«Аешьаратә еизықәзаашьақәа жәлар рдипломатиа иафьирцшыгәтқькоуп, ахәынцқаррабжьаратә еизықәзаашьақәа рышьақәа ируакуп, ауаа реизықәзаашьақәа рганахьала цхак иаѡызоуп. Урт иалдыршоит акультуреи атцарей рыла нақәақәа еицны аилибакаара», – ихәеит уи.

Афорум амәацгара амшқәа раан Нижегородтәи телебашниафәи аицылары иалахәыз рбызшәакәа рыла лашарала еибарку адныхәаларақәа кәтқан.

Аибабара – гәыблыроуп

«Ахыштрахь – 2025»

■ Апсадгьыл даеақы иазыцсахуам. Хәзну «аглобализация аамтә» зыхьзхаз ашәышыкәса, ихапнагло атагәатасрақәеи аицәташәарақәеи хрыламзыкәа, хәжәлар ахеиқәырхара ахьрылшо хәпсадгьыл ақны шакоу зегьы ибзиазаны ихаилкаартазароуп. Иахьа ақара иацахны икамлацт ажәѡахырейбытцара, еилшәара зкәым АКЗААРА акырза атцанакуеит даеа аамтанык еицшымкәа. Ажәакала зыпсадгьыли зуаажәлари ацеицш бзиа рымазартцәху дарбанызаалак, Апсадгьыл ақны реидкылары иаамтәоуп.

Ирхәоит, ихаѡсхьюу ашәышыкәсақәа раан, хәжәлар ахтәара анрыкәшәа, апсҗазаара гәыграла еибаркгәышьями, еихсыгыра зкәым рзыхькәагы рхәыштаарақәа реицш иеѡахәаны ицеит хәа. Насып имоуп, ицъбароу аамтә рацәа анаѡс, ахынхәра затәашьахаз, ихыштрау, ацеицш лаша иамѡоу ззыхь ѡапхьа иззеитцыхыз... Забдуцәа рцьынцмчыла иакәыгаз рхылтшьтрақәа убри разхьарцшра, уи агьама хаа гәыла-цсыла ирнырыртә ргәыбылра арфыхара ауп хыкәкы хадас иамоу, Апсадгьыл ахь архынхәразы Ахәынцқарратә еилакы, аа-шыкәса раахыс имѡацнаго апрокт «Ахыштрахь».

Ииун мза антцәамтәзы Ахәынцҗилакы ахантәащы иабжыгәѡ Вадим Харзиеи, аилак аицқаразинтә кәша аихабы Аслан Сангәлиеи зеилазаарақны иказ Апснытәи аделегация, Тьркәтәыла рыкәзаара аамтә иалагзаны, имѡапыргеит уақа еицқау апсуа культуратә хейидкылақәа рнапхгәѡцәеи, Кавказтәи акультуратә центрқәа Рфедерация ахантәащы Иунал Халавейи рпылары. Апхарра тцаз арт аицәажәарақәа ркны ирзаатгылан, есышыкәсеицш сынтәагы Тьркәтәылатәи хцьынцъуаи, Нхытц-Кавказтәи хәешьаратә жәларқәа рхылтшьтрақәеи, 14-17 шыкәса ирыбжыанакуа ақәыцшцәа рзы еицқаахо апхынтә лагер «Ахыштрахь – 2025» иадхәалоу азтцарақәа. Хыхь ишазгәаҗоу еицш, тцоурыхтә цакы хәраку ари аусмәацгәтә амшын нырцә инхо хцьынцъуаа кәыцшцәеи, ихаргьажәѡоу Нхытц-Кавказтәи абазакәеи адыгәкәеи рабицара фәи, хәжәлари реимадара аргәгәара, рцоурыхтә псадгьыл разхьарцшра, афәрацәа реибарбарала ргәеизыблра артәуларә ухәа роуп иазтцәатәы хәдоу. Урт арақа рыкәзаара иалагзаны алшара роуеит Апсны ацоурых аилкаара, иблахкыгоу апсабара иацнацаз атып цшзарақәа рҗаара, ибеиоу хдоухәтә культуратә тынха азфәлымхәхара, хцас – хқьабз, инейидкыланы, апсуа жәлар рыбзазаара лабәаба абара, рыжәлантәкәеи

дарейи реибадырра.

Урт зегьы хәарада, агәеизыблра иеиззырхәуа шьәфәкәоуп, насгьы ирбо-ирахәуа рцәаныррақәа дырфыхоит, ргәалакәзаара шьтнахуеит, аханазы ирхамшҗуа агәалашәарақәа рзаанрыжьюеит. Ажәлар ражәа баша иаалам «абла иабо ахы иапцоуп» хәа.

Алагер «Ахыштрахь» иаз-цхьагәаҗоу ауснагзатә инакәыршәаны, аусура аамтә х-хәтакны еихшоуп. Актәи ахәтә азгәаҗоуп август 1 инаркны 10-нза, иалахәу рхыцхьазара 80-ѡык ркынтә иназоит. Урт рахьтә 40-ѡык Апсуа культуратә хеилакқәа ркнынтә, даеа 40-ѡык Кавказтәи акультуратә, центрқәа Рфедерация ахьтә. Аѡбатәи ахәтә, август 12-22 ирыбжыанакыз аамтәзы, Апсныка цшшьара иаауеит Нхытц-Кавказынтәи – Карачы-Черкьесстәи, Кабарда-Балкариятәи ареспубликақәа рахьтә еицш, Ставропольтәи Красно-

дартәи атәылафәацәкәа рыкнынтәгы 70-ѡык ақәыцшцәа. Ахпәтәи аамтә хәтә еиднакыло агәып аараны икоуп август мза антцәамтәзы, уи иалахәуп Тьркәтәылатәи хцьынцъуаа рхылтшьтрақәа.

Август 1 азы забдуцәа рцьынцъ иаҗааз рацхьатәи агәып иалаз ажәлақәа иреиуоуп: Агрба, Тәанба, Аншба, Аѡзба, Ашәба, Ахба, Аргәын, Шамба, Абаҗба, Кәацсаргьен, Хәарцкиа, Амцба, Ебжьюноу, Трацшь, Хәытаба, Самаа. Урт ианааз амш аҗены Ақәа ақалақь Ахьз-апша апарки, амшын апшахәақны Амхәцьырқәа рыхьзала игылоу абакеи, Ешыра ақытан Апсны Ахәынцқарра рацхьатәи Ахада Владислав Арзынба имемориали ркны ашәтқәа шьтартцеит. Анаѡс, иртааит Апснытәи ахәынцқарратә музеи, аботаникатә бахчеи. Адрѡаҗены ргәалакәзаара шышьтнахыз рхы-рфәи ианубаало, зыпшзара ихнахыз азиа Ритцеи, уи акәша-мыкәша икоу атып цшзарақәеи, Г.Смыр ихьз зху Афон фьитәи аҗапи ирҗааит.

Август 5 рзы, афәр рлагер «Ахыштрахь» алахәцәа ақалақь фырхатцә Гәдоутә иқан. Ашәтқәа шьтатцаны ихырхәеит апсадгьыл ахьаѡцәеи, Лаҗатәи ахлымзәах иалазызи рбакақәа рымҗан, убасгыи

хцьынцъеиқәырхатә еибашьра аан иҗахаз хцьынцъуаа рхылтшьтрақәа рхәтәынқәа ркны. Анаѡс, С.П. Дбар ихьз зху Ацьынцътәылатә еибашьра ахәынцқарратә музеи ахь инейт. Уақа ирбаз, апсадгьыл зыхьчоз адиаспора ахатарнакцәа рфотосахьақәа, рысалам шәкәқәа, хәтәлатәи рышәтәтәкәа ухәа азфәлымхара хәракы рыцәырнагәит. Амузеи азалкәа ркны ицәыргоу аекспонатцәа зегьы еицәхәрала реилиркаара ләазылшәон «ас еицш аицыларықәа ирыбзоураны, досу хгәыблра есаирагьы иҗаулахалойт» хәа зәжәа хзыркәшаз, уи аихабы Гәыгәыца Цьыкырба.

Амхәцьырцәа ирызку ауада ахәаҗшра даара акыр аамтә акәдырзит ақәыпшцәа, експонат-цыпхьаза иаатгыла-аатгыло хәыцра цәулала ирызнейуан зегьы. Иара уақа, агәзет «Апсны» аредактор хадә Ахра Анкәаб «шәабдуцәа рцьынцъ атаара даараза тцакы гәгәоу шьәфәоуп, шәареи хәрей хәжәѡахырейбытцара, хәзәкәра, хәжәлар аамтә азеибафара хәламзыкәа, хшьам дгьыл ақны назаза хәкәзаара иашьагәытуп» хәа азгәаҗоу, ицшьоу рыпсадгьыл гәакьа агәыблра ақәырчыхак ахәсабала, афәрацәа хамтәс ириҗеит, атәыла Ахада икәҗарала сынтәа изшыкәсаны ирлахәоу Апсны рапхьатәи Ахада В.Г.Арзынба ихьзынѡылоу апоезиатә рфеиамтәкәа еидызкыло, иара аицеиқәыршәаѡыс дызмоу рапхьатәи антология «Ашьауардыназ Ажәа». Анаѡс, афәр мѡахытцит жәытә-натә аахыс хәжәлар рҗоурыхтә лахынцда ахьырызбоз, иара убас иахьа уажәраанзагыи еиуеицшын агәыргьаратә кәзшыа змоу ауснагзатәкәа ахьымѡапырго Лыхны аштахь.

Хдәицш лаша азнейра амѡа есымшааирагыи ишыкәзыргәгәо ашьафәкәа иреиуоуп ишдыру еицш, хцьынцъуаа рыжәлантәкәеи дарейи реибабара. Убас, арақа Лаврент Алыкьса-ипа Лакоба иҗаацәа, аѡныка днапхьаны, гәыблыла ипылеит,

Иҗахаз хәтырла иргәаладыршәеит

Тирасполь ақалақь ақны

■ Тирасполь ақалақь, Ареспублика Апсны Ахәынцқарра Приднестровтәи Молдавтәи Ареспублика афәи Аофициалтә Хатарнакра ахыбра афәпхьа иаадыртит 1992-1993 шш. абаннер

Апсны жәлар Рцьынцътәылатә еибашьра алагара иазку атематикатә баннерқәа ахьышьякәыргылоу атыпазы, – адырра кәнатцойт Апсны Ахәынцқарра адәныкатәи аусқәа Рминистрра.

Амш иалагзаны Ахатарнакрахь инейуан Апсны иаҗаахьоу, нанхәамза 14, 1992 шыкәсазы уи иазықалаз аамтә удаѡ атәы ибзианы издыруа Тирасполь инхо ауааҗсыра.

Апсадгьыл ахьаѡцәа ирызку атематикатә баннер амҗан ашәтшьытцәарақәа шьтартцеит Приднестровиеи Аахытц-Уапсҗәылеи рдипломатцәа, ауаажәларра рхатарнакцәа, ахәынцқарратә матцурауаа, амассатә информация ахархәагақәа рхатарнакцәа.

Аофициалтә хатарнакра аѡынцқәа аекран ду афәи 33 шыкәса рапхьа ифәлаз атрагедиатә тыскәа рзы афото-видеоматериалқәа рырбара еицқаан.

А.Бзыпба

«Аңсны» алартцаа

Аңсуара ныкәызгоз

Гугуца Ыыкырба

■ **Аңсуа хатца нага, еснагь аңсуа жәлар рыгәта игылаз, зыхтша дууз, Аңсны атцарадырреи ака-зареи рхатарнакца лассы-лассы изтаауаз, зыхьзи зыхәлеи еидкыланы ирхәоз, иакәын рапхьазатәи аңсуа газет «Аңсны» Бзыпаа ры-лартцаафыс иказ Чедиа Михаил (Васили) Се-идык-ипа.**

Михаили иңшәма Ыцба Минореи цшьык ах-шара роуит: Даур, Татiana, Руслан, Аслан. Ирхшәз-гыи аңсуа жәлар ирыгәтылсоу, зыцсадгьыл бзиа избо тедицәны ираазеит.

– Хәб, – ихәеит ипа Руслан, – ихы-иңсы зегьы аңсуаа хтоурых иалан. Ххәычра ашыкәскәа раан атцарауаа, аинтеллигенция иреиуаз, рацәафны иза-ауан. Аурыс тцарауаа ду Турчанинов хәфны да-ахьан. Урт акыраамтәи реицәажәара сыбла ихгы-лоуп. Турчанинов хәб дызизтцауаз атаккәа иитон. Иара ианитон. Уи ашътәхь сара Ленинград атца-ра аныстцоз, Турчанинов Георги Федор-ипа, абыз-шәадыршәы, Майкәаптәи ашыра тызтцауаз аңсуаа хәхәиқәшәоз аапхьара истеит. Сызустаз иасхәе-ит. Аапхьара дахатгьилеит, иңшәма диманы хә-иқәшәара иеалаирхәит. Сара атцара ахьынзастцоз хәиқәшәарақәа цшьынтә иерылаирхәит.

Михаил Чедиа Дырмит Есыф-ипа Гәлиа атца-ра зиртцоз дреиуан. Уи изныкымкәан Лыхны да-ахьан. Иоуштьымтацәа дрызфәлымхан. Дырмит ду итцафы агәынкыларә бзиа иман, цкәына еилкьан. Иааикәыршаны иказ зегьы дрызфәлымхан, акыбаф чыда злаз аргысын.

– Хәб, – ихәеит Руслан, – ашкол ахь данцоз жәа-ха шыкәса ихытцуан. Излархәо ала дахьыкәзаа-лакь, зегьы дрылукаауан, изтцарақәа тыхәаптцәа-ра рымазамызт. Лыхнытәи ашкол даналга ашътәхь Ақәатәи артцафратә техникум дталоит. Данал-га икытәхь дхынхәит. Ускан икытәан бжыи-класск змаз ашкол афны аусура далагоит. Уака аус ши-уаз, Гагра иаартыз ақытәанхамәатә техникум дталоит. Еиуеиңшым атыпкәа рфы аус иуухьан. Дәырпштьәи абжьаратә школ, иара убас Гәдо-ута араион афны ашколкәа ирытцаркуаз ад-гьылкәа аграном-инструкторс дыкан. Уи ашътәхь Мгызырхәатәи ихәтәамыз ашкол ахь диаган. Уа атцарантә Гәдоутатәи араионтә кәша афны аинструктор инапынтцәкәа наигзон. Аңсуа быз-шәеи алитературеи Лыхнытәи абжьаратә школ

афны идиртцон. Нас агеографиеи апсбаратца-реи рзы рдыррақәа еизирхәуан Аңшьдәнытәи ашкол афы. Атцыхәтәан Лыхнытәи ихәтәаам ашко-ла фы аус иуан... Иара инапы злеикузаалакыи атцыхәтәанынза инаигзон.

Михаил агәзеткәа зегьы еидикылон, дрыпхьон. Уи аамтазы Аңсны иазку, аинтерес зтоу акы ани-балак иагәылырффаны, агәзет аномер хыхь иакәишәуан ашыкәс, амза, арыцхә. Ус еизигәз рацәазан. Ихшара хәназхә, абри шәапхьа, ишәа-нахәо рацәоуп, хәа иахәаанижыуан. – «Шәапхьа-ма» – хәа дтәазомызт. Аамта пытрак анцалак, астатиакәа ихайтакәаз рыла дхәзтцауан. Абыз-шәазы даара дыцъбаран.

Шәәжәахәа тбаахаразы, аңсышәала ашәкәкәеи агәзеткәеи шәрыпхьалароуп хәа хә-иҳәон.

– Исхаштцом, Ақәа Нестор Лакоба имузеи анаадыртуаз, Лиудмила Владимир-ипа Ма-лиа хәб икны дааит, Нестор Апполон-ипа иму-зеи иакәнаго ашәкәкәа имазар амузеи хәмтәс еиәтцә. Хәб ибиблиотека далапшны 25 шәкәы лзалихит. Лара, хәб идылгалейт ашәкәкәа илитәз асия кәтцаны, амхәыр аарханы изаанлыжьырц. Иара дакәшәхәтхәит. Ацәажәара сара салахәын. Сыбжыи аармачны хәб ус иасхәеит: – «Амузеи хәмтәс иоудтоит, акыаад рымхра затәхузеи?». Да-асыхәапшын, нас Лиудмила Владимир-ипа лахь ихы наирхан: – «Ақәаад атахәам» хәа леиҳәеит... Ускан ус ахысхәаз, иахьагыи даара сгәы сыхьуеит. Урт ашәкәкәа, уи ашътәхь цьаргыи сылапш итам-шәеит... Ус ибжьазит. Хәб имаз ашәкәкәа ирылан «Аңшья атоурых» аңсышәала ишыз, уи сара Ақәа сахьынхоз исыман, Аңсны айбашьра анцоз суа-

дафы иказ зегьы агацәа идәылыргейт. Иргаз, уи ашәкәгыи рылан.

Чыдала Михаил Сеидык-ипа фәапыц гәгәаз, ицкьаз, зыхәлар ирзааигәаз, ирылагылаз, ауафы-цкьа хәа изышътәз хәтцан. Иарбан зтцаразаа-лаккыи атак иман, идыруан Аңсуара, атцаскәа, ақьабзкәа шныкәгатәу, ишыртзәым лассы-лассы далацажәон.

– Енак, хәб ианшьцәа рахь, Цьырхәака, Цкәи-аа рышкә хцеит. Цкәиә Астамыри иңшәма Айба Тәмареи хнеира даара еигәыргейт. Уахь хәзцаз, аихатәи гәашә рзыкаитцан ишәразы дахьцоз саргыи сигейт. Афәтә рацәаны идырхиеит. Акры-фаразы аишәахь хнарыпхьейт. Акрахфеит. Аә-ныкә амәа ханыкәла, саб игәгәаны дсацәажәо ус ихәеит: – «Уара, иахьа даара сурпхашьейт. Афәтә икәгылаз афынтә ашпы алхны иганы афара уа-лагеит. Акрыфарәфы ахымәапгашья дарбанзаа-лак идыруазар ауп. Аңсуа хатца ихы пату ақәтцаны акрифозароуп... Иахьакара абас цьаргыи сыпхам-шьяцт...» игәалаиршәон Руслан иаб иажәакәа.

Аңсны ашыкәс еиқәатцәкәа раан (1937-1940-тәи) агәзет «Аңсны» еидкыланы имаз аазиган, им-баазаратәи, акы илахәаны, аутрафы Ашьяартцәа ахьгылаз ааигәара анышә итцаижит. Адгьыл жәи-бжь шыкәса итцәз агәзеткәа агкыи рмыхьзейт. Урт атоурыхкәа еилызкааз, изахәхьаз Аңсуатцаратә институт аихабы Ақәзба Уасил Шамониа-ипеи Са-манба Леонид Хыгә-ипеи Михаил итәацәа иртәаит. Урт ускан (2005 ш.) агәзет «Аңсны» афны иазаатгьы-ло, абас рыфәуейт: – «Чедиа Михаил Сеидык-ипа, Сталинтә-Бериятә аамта еиқәатцәкәа раан ас еипш иказ архив аиқәырхареи атцәахреи има-риаз усмызт...»

Чедиа Михаил ипацәа Мкани, Руслани, Асла-ни раб итынхәз иеизгамтәкәа Д.И.Гәлиа ихьз зху Аңсуатцәара институт иартейт. Уи азы аинститут анапхгара итабуп хәа рархәеит...

Чедиа Михаил Сеидык-ипа ипцстазаара да-налтцуаз 84 ш. ихытцуан. Ихы идыруа даныкала на-хыс аңсуа жәлар ртоурых дадхәалан, ипцстазаара иагыицә хадан. Ахтыскәа гаадурала ирылацәажәоз ипа Руслан ус ихәеит: – «Исгәалашәазом иб-жыи рдуны дхәцәажәоны. Ицәажәара мчын, акы анигәампхалак. Ашкол афынтә афны хәнааилак хәтәхәкәа кәхтцон. Дантәцәлак, ибжьамыжкәан хәтцәкәа гәеитон. Игәампхәр, фыц иахиршәуан, хә-ирпхьон. Хәаан ашколкәа ркны атаацәаратә еи-зарақәа мәапыргон. Аизарақәа рахь хәб иакәын иицоз. Ашкол афы даара пату икәын. Артцафәа еириалаара гәгәан. Урт рыхәтак сгәаласыршәар стахуп: Багәтелиә-Зизариа Анна Владимир-ипа, Харбедиа Татiana Спиридон-ипа, Герия Тина Га-да-ипа, Аланиа Лев Николаи-ипа, Тарнаа Леонти Иван-ипа, Гәгылиә-Чкотуа Тәмара Лавренти-ипа, Ақәсба Тәмара Виссариян-ипа...

Чедиа Михаил Сеидык-ипа ипцстазаара зегьы ипцсадгыли ижәлари ирыдхәалан. Шакафы

атцафәа адырра рытаны амәа ианитцназ иахьагыи еилкаазам. 4 акыр шыкәса инарзы-напшуа ипцстазаара ашколкәа ирыдидтейт. Иара «Аңсны зепәсәзтәыз артцафы» хәа ахьз хараки дапсахеит.

– Еиуеиңшым аусбартақәа ркны аус иуан, – ихәеит Руслан. Гагратәи ақытәанхамәатә техни-кум афны ртцафыс дыкан. Дәырпштьәи абжьаратә школ (1934-1936-тәи аш.) раан ртцафыс аус иуан. Дәырпштьәи аусхәарта агхьа игылоу апсатцәкәа реицәара апшьызгәз хәб иоуп. Уи лассы-лассы далацажәон. Ашкол афы ртцафыс аус ахьынза-иуаз Владикавказ ақалакь афны ақытәанхамәатә институт абламбаратә кәшафы итцара иацитон. Уи ашътәхь Гәдоутә араион ашколтә-нхамәатә дгьылкәа ркны аграном-инспекторс дыкан.

Чедиа Михаил Сеидык-ипа дколлекционер дуун: апатифонкәа, апластинкакәа, афишақәа, СССР Аңсны агерб, рапхьатәи «Аңсуа нбан (1865 ш.), «Аңшья атоурых» ухәа ирацәаны...

Зегьы рейха схәфы иаанхәз, уамашәа абжьи ссир змаз имарзакан, ибзиазаны иаирхәон. Иа-наирхәоз ауаа идеализон. Иахьагыи сыбла их-гылоуп амарзакан аганкәа атцәкәа еипш нак-а-ак ихшьыз, абжьи ссир зхылтцуаз ахәтәкәа. Ускан схәфы имааизейт амарзакани иамаз атцәкәкәеи еимадашьяс ирымази... Уи ичыдаз амузыкатә хьзы аман хәа сгәы иаанагоит. Аңсуаа ирыдхәа-лаз зегьы еизигон, игәы рзыбылуан...

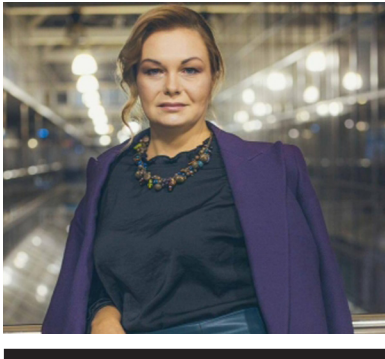
Чедиа Михаил таацәала ианааилатәоз, Ақәатәи артцафратә техникум афны атцара ани-тцоз иртцафәа рпатриотизм, абызшәеи атоурыхи рахь абзиабара рылазаазаз, ирхәгылаз ахатарақәа лас-сы-лассы иргәалаиршәон, ирзеитейхәон: Дырмит Гәлиа, Самсон Чанба, Платон Шьякрьыл, Патеи-ипа Николаи раапсарей аңсуа жәлар рахь ирымаз аб-зиабареи, агәцаракрей цсра шамамыз.

Сара уи акы дафымкәан ахаан дсымбацыт. Инапы злеикуаз зегьы икәманшәалахон, ицааи-уан. Даныхәычыз инаркны ашәыртцәкәа рааза-реи рейсахареи игәыбылра адын, дадхәалан. Иаб ифитцааз аус иацитон, цхьака игон. Хә лассы-лас-сы дигәалаиршәон, апатриот ду Патеица Николаи. Уи излеиҳәаз ала, Аңсны апсәбара агәыбылра изыркыз иаби иани, агәзет «Аңсны» раамышътәхь, иртцафы ду Патеи-ипа Бата-ипа иакәын...

Чедиа Михаил Сеидык-ипа аңсуа жәлар ирыдхәалаз атоурыхкәеи азтцарақәеи иарбан аамтазаалакыи дрызфәлымхан, далахәын. Игәа-нагара аартны ихәон. Ажәлар дырзааигәан, бзиа-гыи дырбон. Акыиңхь ианитцоз астатиакәа цсевдо-нимс ирытәан ишәуан: «М. Алахнытә» хәа.

Аңсуа жәлар рфәхәы, агәзет «Аңсны» Бзыпаа рылартцаафы иага аамта царгыи ихьзи-ижәлеи агәзет иадхәалазаауейт. Агәзет азыргареи алартцәареи иацыз атакпхькәра хьахәа-пахәа-да, агәыбылра ду атцаны инаигзейт, ихәтара назаа агәзет «Аңсны» иадхәалейт Михаил Чедиа

Агәтаккәа лабәабазтәуа

Афорум «Visit Apsny»

■ **Октябрь 6-7 рзы Гагра имәапы-суйет VI Жәларбжьаратәи атуристтә форум Visit Apsny, III ацәыргәкәтца чыда Apsny horeca. Уи аарыхышәцәа, анашьтышәцәа, асасаира-аресторан бизнес аускх ахатарнакцәа ахье-иқәшәо тьпхюит.**

Абри ахтыс атцакы, уи атоурых, фышыкәса рыануцкәла аихьзара хадақәа ирзаатгьилеит ажурналист Есма Арцъениа дзыфәцаажәаз афо-рум ашьатаркшы – атуризм Аңснытәи аидгьыла апрезидент Анна Калиаги-на, иара убас АМОС аотелиерцәа Уры-стәылатәи ассоциация аексперт, иара убри ассоциация афны аилахәырақәа рнапхгәшәа рхеилак ахантәафы Тә-мара Сосновских.

Афорум акырза тцазкуа хтысхюит, ихадароу әкәзар – Аңсны атуристтә ускх зегьы азы хәартара злоу усмәап-

гәтәхюит. Хәзну ашыкәс азы уи аин-формациятә партниор хаданы икало-ит амедиа-гәып «Аңснымедиа».

– **Анна, ишпәацыркхей абри аус! Ишпәацыртци афорум?**

– Рапхьатәи атуристтә форум Visit Apsny мәапысит 2018 шыкәсәзы. Уи еицәххәыцит Аңсны Ахәаахәтра-аа-глыхратә палата рапхьатәи апрезидент Геннади Гагулиеи хәреи. Хьызхәала иара иоуп иаңшыызгәз атуризм Аңс-нытәи аидгьыла аптцара. Жәашыкәса егьаарыгымхо итцуйейт аус ауеижьтәи.

Рапхьатәи афорум мәапысит март азы. Уи интәгзаны иара убас еиғәаха-аит афестиваль «Мимоза». Сгәы иа-анагоит, хәпхьакагыи уи хымқәда еиғәахауейт хәа.

– **Шәзыхьзәзеи фышыкәса ры-әнуцкәла?**

– Анапы рытцафын хыпхьазара рацәала аиқәшахәтрақәа. Анапатцафә мацара акәымкәа, хыпхьазара рацәа-ла аидеиакәеи апрокекткәеи рынагза-ра хәлшейт.

Абри аганахьала иахьазы ифьырпшыганы икоуп Шәаантәи ағба «Комета» Ақәака абжьалара.

– **Интәкәаны шәахзалацәажәа, абри апрокект шпәацыртци?**

– 2023 шыкәсәзы IV атуристтә фо-рум Visit Apsny ашкәа иаахәпхьейт Уры-стәылатәи Афедерация еиуеиңшым ассоциациякәеи афондкәеи рхатар-накцәа. Афорум афны хрылацәажәе-ит Аңсны азы иаха акырза тцазкуа апрокекткәа. Убаскан ажаләгала кәтцан Крым-Ақәа ацагамәала ағба «Комета» абжьатцара. Иара убас еиғәахан Аңсни,

Крыми, Краснодартәи атәылафәацәи Жәларбжьаратәи ртуристтә хейдкыла.

Аха, аобиекивтә мзыккәа ирыхька-ны ари апрокект анагзара залыршамхе-ит. Убри аахыс фышыкәса тцит.

Урыстәыла Ахада Иусбарта анапх-гәшә актәи ихәтыпгәшә Сергеи Кириен-ко икаитцо адгьыларә иабзоураны, иара убас Урыстәылеи Аңсни иаагәазаны русеицурала ари апрокект аңсы тәле-ит. Иоуштьын рапхьатәи апышәаратә реис, ари атәыла зегьы азы хтыс дууп.

– **Шәара ағба рапхьатәи апас-сапырцәа шәыруазкәны. Амшын шәанхыз ишәызцыртцуаз ацәаныр-рақәа зейишараз?**

– Сара сзы ари хәтәлатәи тоуры-хуп. Аңсны жәлар Рцьынцтәылатә еибашьра ашътәхь рапхьыза акәны Аңсныкәа схынхәит мшынла. 1992 шыкәсәзы Аңсны айбашьра ианала-га, сара сыхыбыцн, гбала Ақәа хәлыр-гейт. Стәацәеи сарей амәа ханыкәыз, сара еилыскаауан имәапысуаз, сагь-шәон уаха ахаан сықалакь гәакьа сым-бар кәлап хәа.

Абар уажәы сара сзы – ари ашныкәа сыхынхәратцәкәа ауп. «Комета» абжья-лара сара сзы атцакы змоу хтысны ика-лейт. Сцәаныррақәеи сгәыргьарақәеи даара ирацәан.

– **«Комета» инаваргьыланы, иарбан прокекткәоу афорум иабзоураны зына-гзара алыршахыз?**

– Абасейиңш икоу апрокекткәа иру-акуп «Комета» аныбжьалаз аены Ба-гапшь ихьз зху аштәкны имәапысу-аз агастрономиятә фестиваль. Хьыбла Возбеи сарей абри афызә рапхьатәи афестиваль амәапгәра хәлагеит астан-ция «Гәыма» афны. Ускан ари аусмәап-гәтә еиғәахан Москва аихабырей Ақәа

ахадарей икартцәз адгьыларала.

– **Хәзну ашыкәс азы абри афорум иадгьылода?**

– Ахәынтқарра аганахьала парт-ниор хаданы икоуп Аңсны атуризм Аминистрра, еснагьтәи хпартниор-цәа рхыпхьазарафәы – аилахәырақәа R-Keeper, Ascona, Concept Hotel ухәа егыртгыи.

Хәзну ашыкәс азы амедиятә фыз-цәа рацәафны ихамоуп. Информаци-ала хәыза хада аканы икалейт аме-диа-гәып «Аңснымедиа».

Афорум активла афчара иафәуп, иа-ра убас ихәтәауейт хәызцәа рсиагыи.

– **Аңсназы иатцанакузеи афорум Visit Apsny?**

– Шыкәскәак рышәуцкәла лабәа-батцәкәа иахбейт хусура алтшәақәа. Атәылафәы ифәионт асасдкыларә аин-дустрия, хшыфәышьтра ду азыкәцоуп атуристтә ускх.

Афорум кәлейт атуризм аганахьа-ла азтцара хадақәа рылацәажәаразы акырза тцазкуа тьпцны. Дара атурист-цәа рхәтәкәагыи ирдырхьейт абри ахтыс атәы, иагьеилыркаауейт хәра хшыфәышьтра ду шәхто урт рбара, рныкәгара ахәтабзиара. Ари есышыкә-са ишътәххуа атема хадақәа ируакуп.

– **Хәзну ашыкәс азы иарбан тема хадақәоу иаха хшыфәышьтра ззыруа?**

– Афорум фымш имәапысуе-ит. Апрограма хтысла итәуп: астал гьежькәа, аидыларакәа, атуропера-торцәа, атурагентцәа, анапхгара кәзтцо аилахәырақәа, аотелиерцәа реиқәшәа-рақәа.

Афорум мәапысуейт атуристцәа рацәафны изтаауа Гагра ақалакь афны. Аригыи мадшырым. Хәзну ашыкәс азы афорум тема хаданы иамоуп –

«Аитқаркәа раамтә». Хрылацәажәо-ит асасдкыларә аганахьала азенешья фыцкәа, асасааиртқәа реиғьтәра, ахәынтқарра иканатцо адгьыларә ухәа егыртгыи.

Хрылацәажәоит ахәтабзиара астандарткәа, избатәу азакаанптца-ратә еицәкәкәа. Иахтәхуп абартқәа зегьы ашыкәс ашәнуцкәла системала рынагзара.

– **Атцыхәтәнтәи азтцара: шәыз-зыпшүзеи хәтәла афорум афнытә?**

– Сара истахуп афорум афны хәз-лацәажәо ус баша ажаакәаны иааным-харц. Истахуп адгьыларә роурц, иагьы-нагзахарц. Хьызхәала абасейиңш икоу апшьамтәкәа роуп Аңсны хәпхьақәтәи атуристтә ускх шыкәзыргыло.

АМОС аотелиерцәа Урыстәылатәи ассоциация аексперт Тәмара Сос-новских:

– **Тәмара, шәара «Комета» рапхьатәи апасапырцәа шәрему-ан. Шәахзырлацәажә шәгәахәарақәа. Аңсни Урыстәылеи рыбжьара мшынла аимадара иабанзармарио алогистика?**

– Аныкәара даара ипшзан. Ари ахырхартә ртахуп Шәаача ақалакь ао-телиерцәа зегьы, убрахь иналатцаны Аңсынгыи. Атуристцәа ирзымариахюит Шәаачагыи, Аңсынгыи иалкаау атыпкәа ртцара. Ари азбәах ххәалоит еснагь.

Аотелиерцәа ассоциация еидна-кылауа Алада Урыстәыла аус зуа ры-мацара ракәзам, уахь иатцанакуейт Крымгыи, Аңсынгыи. Аапхьара рахто-ит хәссоциация иалаларц. Хәра иаабо-ит Аңсны афчара мәа ишану, иахтәхуп аамта иакәыршәаны ашьафә еиҳна-галарц. Гәахәарыла аус рыцааулоит зхәтабзиара хәраку аңсуаа аалытцкәа тзыжьюа.

Аңсуа сувенирқәа рызкәаца

Ирзтөым аус

Альбина Жыба

■ Итбаатыцәза икоу аказар-мафы арпыск ихы ақәырцсны анышәаңш иалху аирыз ацәра дафуп. Инапкәа ахәшырб иаганы, цытраамтак аус шиухьо убаратәы икоуп. Ханаафнала, ихы даафәахан аңсәша ихәеит акароуп, нас фәаңхьа иус дазыхынхәит. Убри аан, афнаҭа аңшәма, Аслан Лакоба, ари Данил иоуп хәа хиабаирдырит.

Данил Ченчиа 17 шыкәса ихы-тцеует. Ажәеизатәи акласс ахь диасит. Калдахәара аинтернат афы ацара ицоит. Блабырхәантә есычены даауеит Гәдоутәка, аказартәфы аус иуеит.

Ашыжь асаат 9 рзы аказартәфы дыкоуп, хәба рзы иусура хиркшоит.

«Аңхьа санааи, срыхәаңшуан, аус шыруз гәастон. Нас снапала салагеит ақатцара. Аинтерес скит, саналага, исгәаңхейт. Аформа анбалак, ақбаад цыацъала исырцкьоит. Иашаза икацдоит, имцъацъахаразы», - еитейхәоит Данил ибжьы нытцакны. Аслан Лакоба, Данил дибейт напхгара зыто аказаратә школ афы. Аказа, аңкәын илаз абафхатәра гәатаны акыц-лых ақатцара аус дадицхәлейт. «Ицстазараафы ихы ззиклакгы, маатк злихша аус атәы уажәнәтә идыруеит», - ихәоит Аслан.

«Аказара злоу ахәыцкәа рацәоуп. Урт иртаху рытатәуп. Хашкол афы аҭагылазаашьа маншәалазам, ахыбра еиҭашьақәыргылатәуп. Саргыи схәычны абас аказара сеазыскит. Арцәфәа дукәа хаман. Урт ирфәхцәаз ахәыцкәа ирахтәроуп. Убри ауп иахтәху. Иахцәымзроуп хказара» - дыгәжәажәоит Аслан.

Иахьазы аказаратә школ ахь 70-80-шык ркынза ахәыцкәа ныкәоит. Сынтәа Аслан иҭафәа шыцъа тәлейт Ирейхау атцарайурта аказаратә факультет. Дара цышәарада ирыдыркылейт. Урт рыкәфәиарақәа дрылагыргәоит Аслан. Иааиуа атцарашыкәс фыц

аан, ашкол афы иааиртыр итахуп напыла анышәаңш аус ахьадулаша атыц. Егырт амаҭәаркәа - афыхынцда, аграфика еиңш икоу уака иахысуеит цынгылада.

Аслан ашкол афы иусуреи ифны иаартны имоу иказартә афы иусуреи еилеигзоит. Иара ифыза Роман диваргылан икарцтоит анышәаңш иалхны асувенирқәа, хтәыла иаҭаауа аңсшьафцәа, гәаларшәагас Аңснынтә ирго. Амаҭәаркәа иҭаҭоу анышәаңш иалырхуеит, агипс иалху аформақәа иртаҭәаны. Аслан ихаҭа дсахьаҭыхууп, анышәаңш кьа-та аус адулашья ииртцеит Роман, ихала дзызнеизгы икоуп.

«Аригыи кәзароуп. Аусумтә кәуҭаанза асахьа тыхтәуп. Ари асезон иадхәалоуп, чакәк аласырхарц хәфуп. Ак стиуеит, егыи азәы хамтас истоит», - еитейхәоит Аслан. Аказартәфы икарцтоит аирызкәа, асаанкәа, акахау ршыгақәа, аҭәцәкәа ухәа ачысмаҭәарацәа. Дара зеггы хтәылафы ишыкатцоу зыршахатәу ашырақәа рнуп. Урт, агипс иалху аформақәа рфы ианитцоит Роман Аәзба. Хнейра аамҭазы аформақәа рфы ашәра иафын анышәаңш. Хазы игылан анышәаңш ҭаҭа зҭаз чанак. Аслан уаантә аилазфәа тыганы формақәак иртеитәон, егырт ркынтә иаархәны икаитәон ачан ахь. Азыныказы икоу аилкаара цәгыоуп, аха нас иара ахы инаркны аҭыхәанза анышәаңшылыи зхысуа апроцесс хәилиркааит.

Аусумтәкәа злырхуа анышәаңш тыҭантәиуп, Отхара-нтәи иааргоит. Ианааргалак идырцсауеит фымш. Анафс идразоит, акыр игәзоу алыхәҭа икылырхуеит. Анышәаңш иаламзроуп бабыцк иакароу ахахә. Иаҭаху ажәпара аақатцаны резинала еидхәалоу, ф-хәҭакны икоу аформақәа рҭаҭәара иалагоит. Аусумтә афыгхара аиуеит акырынтә еиҭақатцәу аус иабзоураны. Аформа анышәаңш ала идыртәуеит, ацәаакыра зеггы агипс иалабоит. Ашәыр аныкало еиңш, ишахәҭоу ианшәлак, аформафы иаанхаз анышәаңш ацәынха картәоит, нас фәаңхьа идыртәуеит. Убас хәынтә ракара, аусумтә иаҭаху афыгхара аиуа-

анза. Анышәаңш аформа иманшәалан иадшәоит. Нас, ақбаад цыацъала иариашаны ирзуеит, са-атки бжаки, зкыи градус аңхар-ра змоу апечкафы. Агипс ахәҭа акәзар, еиҭа анышәаңш аҭаҭәара уалагаанза ирбатәуп. Иалоу ацәа-акыра зеггы алхтәуп. Формақәак амра ицәын, егырт апечка иҭагылан ибарцаз.

«Ари икьашьу усуп, зеггы реазыркыр рҭахзам. Аусумтә ануцәуа уфы ареспиратор амазароуп, асаба ухәлачыр алшоит», - еитейхәоит Аслан дызфәу аус иацу акәаматцарақәа ртәы. Аус иацу ацъабаа адагыи, апечкафы иҭфәу рацәоуп. Убри аан, Аслан иажәақәа рыла, иаалыт рҭиуеит иара ифы илаархәо ахә акара аццаны. Уи игәы инархьуеит. Иҭахуп иусумтәкәа ахьзыриго ихәҭа тып имазарц.

Аифызцәа аңхын затфәык ауп аус аныруа. Аказартә аамтала аказармафы еиҭкааны ирымоуп. Азын ара аусура маншәалазам, ихьтоуп.

«Шакафы икоу жәдыруама иаазхәар зтаху, аха иҳаллазом зеггы рзы ақатцара. Арахә сымоуп, ажь сымоуп, урт зеггы анапы рҭахуп», - ихәоит аказа. Иара хнейра амш аены шыыжнәцды ажь ихәышәтәуан.

Аслан аҳаңшьяқәагы рыкатцара иеазишәеит. Аха уи даара иуадафуп ихәоит иара. Зны изафәрцеит, аха изынамыгзеит, иҭҭейт. «Аҳаңшья кәуҭозар, фәа урыла-гароуп. Акы иамур егыи еиқәхартә еиңш», ихәоит уи. Иара амфы иалхны афнымаҭәахә ақатцарагыи иеазишәоит. «Икастцандаз хәа агәахәара Анцәа иситәоит, саргыи сналагоит. Ари хмиләт иатәуп, аҭиара амазароуп. Азфәлымхара аҭатәуп, еиҳаны ауаа реазыркыр-цаз», - ихәоит Аслан.

Агипс иалху аформақәа шыҭа 15 шыкәса рхытцует. Урт ирну агравировка Роман Аәзба инапала итихит. Аханатә анышәаңш иалхны асувенирқәа рыкатцара аус аңшыыргеит ифыза Сергеи Арчелиеи иарей. Дара ашкол афы атцара еицырҭон.

«Цьаргыи аус хәузомызт, аха аҭаацәа ныкәгатәын. Сергеи идызгәлейт акерамика иалхны аусумтәкәа рыкатцара. Иара аус дацәаашьазомызт. Гагра, Пицунда, Ақәа иаақәхцәоз иманы дцон аҭира хәа. Хманшәалахейт. Ибзианы ичон хус», - игәалаиршәоит Роман.

Иара Сергеи даныцсы ашыҭахь акыраамтә ида аусура игәы изакәкуамызт. «Иеиңш афыза уаҳа дысмоуп калап, аиашья иеңш дсывагылан», - ихәоит илагырзкәа изнымкылауа.

Иахьа Роман дивагылоуп Аслан Лакоба. Зны Сергеи иарей злагз аус иаццоуп. Арака дыкоуп рҭафы Данилгыи. Иара илақәа шыуашәшәыроуггы, дызфәу аус аанижыырцгыи игәы иҭам. Данил ашкол дшаалгалак Ақәатәи асахьаҭыхратә цараиурта дҭларц итахуп. Абасала, ари аус мац еихахауа иааргоит уи бзиа избаз ауаа, дара-дара амазақәа еи-быхәауа.

Азтгагақәа еиҭашьяқәдыргылоит

Гагра араион афы

■ Гагра араион афы азтгагатә станцияқәа цшыба реиҭашьяқәыргыларә иалагоит.

Иарбоу аобиектқәа реиҭашьяқәыргыларә иабзоураны араион ауааҭсыра азыржәтә ала реиқәыршәара аганахьала ицәырҭуа апроbleмақәа реиҳарак збахоит.

«Иахьа шыаҭанкыла аргыларазы

Аусбарта анапхгара 2013 шыкәсазы Аңсны асоциал-экономикаҭә фәиара ацхрааразы Акомплектә план ахәа-ақәа ирҭагзаны иргылаз азыҭгагатә станцияқәа ргәатара мфәапагоит.

Иахьа хфәаңхьа зтагылазаашья уадафәу иарбоу аобиектқәа еиҭашьяқәыргыларәи аусура ралагалара хыдҭцаны икәгылоуп. Аобиектқәа рсоциалтә цакы хәсаб азуны, реиҭашьяқәыргыларә азтцара хара чыдала ахылаңшра ахҭоит», - ихәеит шыаҭанкыла аргыларазы Аусбарта аиҳабы Демир Гамсания.

Аңснытәи ашколхәыцкәа амфә иқәлеит

Август 30 азынза

■ 39-шык Аңснытәи ашколхәыцкәа Урыстәылеи Аңсни рҭцара Аминистррақәа еицынарызго апрограма ахәаақәа ирҭагзаны Санкт-Петербургкәа амфә иқәлеит.

Ахәыцкәа аҭаауеит Санкт-Петербургтәи Ахәынҭқарратә абна-техникаҭә Университет.

«Апроектәфы цакы хаданы ико-

уп — 14 шыкәса инаркны 18 шыкәса ркынза зхытцәа ххәыцкәа астуденттә рҭстазаара дырбара, уи рхатәы цышәала деилыркаара», - хәа еиҭалхәеит Аңсны аҭцара Аминистрра абжьа-ратәи апрофессионалтәи царадырра Аусбарта аиҳабы Маиа Цыбулевская.

Ашколхәыцкәа ишиашоу ауни-верситет арцәфәа рабадыррейи рыҭәаажәарейи, иара убас акам-пускәеи аудиториакәеи рыблала ир-бартә еиңш алшара рзаҭцәхоит.

Нанхәамза 30 рзы дара рыф-ныкәа рахь ихынхәуеит.

Иҭабуп хәа лаххәоит

Даарбанзаалак ауафы иқәрахь даннеилак, игәы иҭақәахоит, адунеи ахаара иацу иара изы изуа иалагоит. Ауафыҭафса аҭәы дыззыкәу, иҭсы зҭоу ихшаз рзоуп. Зыҭсы ҭоу ауафы ихшаз ибзиара, иеицхара, иеиҭыҭра амбара иқәашьны ианыкало, рыд-лаҭса адунеи иқәаххуазеи хәа ахәы-црақәа хәерыҭаны, ххы шыҭымхзо аҭәы хәкәууп.

Хҭыынҭхь еибашьра анеил-га ашыҭахь Аңсны ахы-аҭыхәа зыҭкәынцәа ҭахаз анацәа хәидызкы-лоз ахеилаккәа еиҭкаан. Ускан еизоз хрәцәафын. Иахьа иаанхаз хмацфуп, зшьапы иқәгылоу еиҳагыи еийоуп. Хәҭсы иҭоу дхардырразы ҭыҭфыи макьана хнейааиуеит.

Убас, енак аусурафы сыштәаз, Ло-луа Лиудмила Радион-иҭхәа аҭел дыс-засит. Мацк хәнеицәажәа ашыҭахь, ус салхәеит: « Емма Чагә-иҭхә, шәа-ра ишәҭаху шәфызак дшәыманы Пицунда икоу апанссионат «Ашыц-

ра» ашкә шәахзааир сҭахын, шәыҭ-сы шәшьап, мацк шәыгәқәагыи шәхашәырштып», - хәа.

Кәланырхәа ақыҭан инхо, Цьами-ла Аәзба-Агрба (зыҭкәын-Астамыр Константин-иҭа Агрба аибашьраан Цандрыҭш дҭахаз) дсыцыны хҭейт Пицундака, Лиудмила Лолуа еиҳабыс дахьыкоу апансионат «Ашыцра» ахь.

Жәохә мшы хәҭсы хшьеит. Даа-раза пату хәқәйаны, ажәа хаала хә-май руан апансионат аколлектив. Акрыфартәфы хәздтәалаз аишәа «Хәсасцәа дукәа» хәа анаңшфы илаңш иҭашәартә афыра ыкәгылан. Аңшәмацәагыи асасцәагыи рахәҭыр-бара хгәы шыҭнахуан...

Хәҭыр зкәу Лиудмила Ради-он-иҭхәа! Иҭабуп шәҭәбаазы, шәгәыҭбааразы, шәыгәцаракразы.

Хәҭырла,

Емма Ермолова-Гьерзмаа,
Цьамила Аәзба-Агрба

АПСНЫМЕДИА

Ареспубликаҭә хәынҭқарратә усхәартә «Аңснымедиа»

gazeta-apsny.info apsnygazeta@mail.ru	аҭел: +7 (840) 226-15-75 / 226-59-73 аҭызҭыҭ: Аңсны, Ақәа ақ, Ажәанба имфә, 9	Аредактор хада Ахра АНҚӘАБ
--	--	-------------------------------

Агазет адҭцала ифым астатиа ахә аредакция иазшәазом. Агазет ахә–20 маат.